

DEŽURNA PSIHOSOCIALNA SLUŽBA JE V TEM ČASU NUJNO POTREBNA Borut Pogačnik

Foto: arhiv ZIFS

Obdobje velikih kriz in družbenih preobratov, ni samo nekakšen splošen družbeni pojav, ki pretrese družbo, ampak se prav tako odigrava na osebnem nivoju. Ko smo 16. marca 2020 samoiniciativno pričeli s stalno službo psihosocialne pomoči invalidom in drugim ranljivim skupinam, nismo vedeli pred kakšnimi usodnimi izzivi stojimo. Epidemija covid-19 je v biti samo razkrila krhkost naših osebnosti in s tem dala vzgib destruktivnim in samodestruktivnim dejanjem. V vseh številkah Sporočevalca, od takrat pa do danes, smo opisali in opisovali številne primere, ki to nedvomno potrjujejo.

Eden zadnjih primerov, ki je že na nek način klasičen, vendar pa kaže, da se to dogaja in se bo dogajalo še tudi vnaprej, je primer 17. letne dijakinje iz Posavja, ki je poklicala na dežurno službo v torek, 10. januarja, ob 17.50 uri. Že ko sem zaslišal njen glas, sem vedel, da se ta mladoletnica nahaja v težki situaciji, saj običajno le ti redko posegajo po telefonih in se raje dopisujejo po elektronski poti. S šibkim glasom, napol jokajočim, je povedala, da njena mamica že nekaj časa grozi, da bo naredila samomor ter kaže da se stalno obremenjuje s samomorilnimi mislimi. Na vprašanje, kdo je njena mama in kje pravzaprav živita, je rekla samo: »Nočem je izdati.« Želela je popolno anonimnost, ker je mama znana v tem kraju, kjer živita in se zato tudi ne more obrniti na številko 112, ker so te številke porazdeljene po državi glede na upravne enote.

V pogovoru sem tudi zastavil vprašanje, če so bile kakšne posebne okoliščine, da so mamu pripeljale do takšnega razmišljanja in ogrožanja. Deklica je povedala, da se je to začelo dogajati po tem, ko je prenehala z

delom v neki pisarni, vendar pa ji niso odpovedali delovnega razmerja, ampak ga je sama prekinila, kar nedvomno kaže, da je depresivno stanje nastopilo že veliko prej, kot je to sicer običaj. Svetoval sem ji, da se obrne naprej na Prvo psihiatrično pomoč v sklopu Psihiatrične klinike ljubljanskega UKC-ja, vendar pa tudi če tam ne bo našla primerne sogovornika, naj nas takoj pokliče in naj se mati oglasi pri nas, kjer smo sprejeli že veliko takšnih oseb in jim tudi uspešno pomagali, čeprav je velikokrat v težkih primerih pomembna medikamentozna terapija, ki pa jo lahko izvajajo samo zdravniki – psihiatri.

Velikokrat pomaga že to, da lahko Drugemu pojasnimo svoje težave in morda ta najde neko rešitev v novem vedenju, da nekje obstajajo službe oziroma ljudje, ki so ti pripravljeni pomagati. Ker telefonska številka ni bila prikrita, kar tudi večkrat svetovanci počno, ker se bojijo, da bi se ugotavljala njihova identiteta, bomo tako takoj vedeli, za koga gre, ko bo poklicala naslednjič in tako skrajšali čas obujanja »diagnoze« novega primera.

S tem zapisom želimo samo opozoriti vse tiste odločevalce pri financiranju tovrstnih programov, da so primeri akutni, da imajo invalidi prav takšne, če ne še bolj težavne osebne težave, ki morda na prvi pogled in v vsakdanjem življenju, brez drugih zdravstvenih težav, niso tako očitne.

V Združenju invalidov – Forumu Slovenije, smo v letih 2020 in 2021, naredili ogromno v tem pogledu, ko pa smo različne državne in lokalne odločevalce prosili za pokritje teh stroškov, smo naleteli na gluha ušesa. Enako, žal, velja tudi za našo fundacijo, ki smo ji v letih 2020 in 2021 naslavljali prošnje za vsaj delno pokritje dežurne službe, vendar brez uspeha. Nemalo pa smo presenečeni, da je tudi komisija v novi sestavi, ki smo jo prosili samo za pokritje teh stroškov v prvih dveh mesecih preteklega leta, to odklonila, kar se nam zdi ob znižanju sredstev tudi za vse druge programe, izjemen primer nesolidarnosti in pomanjkanja empatičnosti. Je pa res, da empatija nastopi velikokrat tedaj, ko se dotakne tvojih bližnjih ali pa celo tebe samega, in se takrat ozaveš, kako pomembna je bližina in pomoč Drugega.

TOKRAT O VITI Borut Pogačnik

Eva Otoničar

Foto: arhiv ZIFS

Z oddajo »v živo« **Odprta dlan na Radiu Zeleni val**, bomo v sredo, **18. januarja**, odprli sezono oddaj za ozaveščanje javnosti o invalidih in invalidnostih. Kako usodne so lahko vsakršne poškodbe glave in katera invalidska organizacija se z njimi ukvarja, je bržčas vprašanje za mnoge. Za vse, ki tega ne vedo, je to **Društvo Vita za pomoč po nezgodni poškodbi glave**.

Tokrat bo gostja strokovna sodelavka **Eva Otoničar** iz Društva Vita, s katero se bomo pogovarjali o dejavnosti društva, kakor tudi o posebnih socialnih programih. Sicer pa bo v oddaji beseda nanesa tudi na dnevni center v Ljubljani, kjer je tudi sama gostja kar največkrat prisotna. Številka v studiu za sodelovanje poslušalcev je **01 786 0 400**. Frekvence radia so: **93,1, 96,2 in 97 MHz**.

Kljub temu, da nam je bilo s strani Fundacije FIHO za letošnji program namenjenih še manj sredstev kot v letu 2022 in celo skoraj za pol manj kot leta 2021, bomo s projektom ozaveščanje javnosti o invalidih in invalidnostih nadaljevali, saj je to edini način dvosmernega informiranja, ko poslušalke in poslušalci s svojimi vprašanji, predlogi in stališči lahko sodelujejo v naših oddajah. In to že skoraj 30 let, kar pa mnogi očitno še ne vedo in ne poznajo, kljub našemu multimedijškemu pristopu, saj na vse oddaje opozarjamo že od leta 2010 naprej, odkar izhaja Sporočevalec.

RAZNOLIKA SLOVENIJA

Irena Vovk Terčič

Foto: Zveza Sonček o.p.

Zveza Sonček je med lanskimi podpisniki Listine raznolikosti Slovenija – mreže pristopnih organizacij v slovenskem prostoru, ki integrirajo vrednote raznolikosti, vključenosti in enakosti v poslovnem modelu lastne organizacije (<https://www.raznolikost.eu/>). Evropska komisija Listine raznolikosti prepoznava, kot enega izmed načinov preprečevanja diskriminacije na delovnem mestu ter promocije enakosti.

Dogodek Listina raznolikosti Slovenije je potekal dan pred mednarodnim dnevom človekovih pravic (10. december), častna pokroviteljica dogodka pa je bila predsednica Državnega zbora **mag. Urška Klakočar Zupančič**, ki je listino kot prva tudi podpisala. »Povsod in venomer je potrebno spodbujati enakovrednost, ki je edina pot do družbe spoštovanja različnosti, brez vsakršne oblike diskriminacije. Nič manj od tega ni in ne sme biti sprejemljivo.«

Predsednica Državnega zbora je omenila tudi pobudo Zveze Sonček v zvezi s spremembo 7. člena Zakona o volitvah v državni zbor, ki je diskriminatoren do oseb z intelektualnimi in psihosocialnimi invalidnostmi. Dejala je, da bo novela zakona zagotovo v proceduro vložena že v letošnjem letu. Prva Listina raznolikosti je nastala na pobudo podjetij v Franciji leta 2004. Danes na evropski in nacionalni ravni združujejo podjetja, NVOje in javne institucije, ki prepoznavajo, sprejemajo, spoštujejo in vključujejo raznolikost kot potencial, ki predstavlja orodje inovativnosti za trajne rešitve organizacij. Trenutno je nacionalne Listine raznolikosti vzpostavilo 26 evropskih držav. Evropske Listine raznolikosti združujejo več kot 12.000 organizacij podpisnic in več kot 16 milijonov zaposlenih (2021).

EVROPSKA KARTICA UGODNOSTI ZA INVALIDE VEDNO BLIŽJE UPORABNIKOM

Maja Stojanov

Predstavitev ob koncu projekta Evropska kartica ugodnosti za invalide

Foto: Primož Lavre

»Vrednost EU kartice ugodnosti za invalide pa ni le v določenih ugodnostih, ki jih kartica prinaša, temveč v prispevku k **večji socialni vključenosti oseb z različnimi oblikami invalidnosti, z ugodnostmi pa prispevati k zmanjševanju tveganja revščine invalidov,**« je poudarila **mag. Mojca Vaupotič**.

Direktor UIRS **dr. Igor Bizjak** je povedal, da se UIRS že več kot 15 let intenzivno ukvarja s problematiko fizične dostopnosti javnih objektov in javnih prostorov v Sloveniji, v okviru projekta pa brezplačno izvaja ocenjevanje dostopnosti javnih objektov, v katerih svoje storitve opravljajo ponudniki ugodnosti za imetnike EU kartice. Popis opravljajo terenski popisovalci, med katerimi so invalidi in posebej v ta namen izobraženi strokovnjaki s področja urbanizma in kulture. **»V okviru projekta smo ocenili 130 objektov,** na podlagi terenskih podatkov pa je bila opravljena analiza fizične dostopnosti objektov, ki je bila podlaga za spletni vodnik javnih objektov z ocenjeno dostopnostjo. Vodnik imetnikom kartice omogoča, da pridobijo informacije o dostopnosti, preden objekt dejansko obišejo.«

Za informiranje upravičencev na eni strani in ponudnikov na drugi strani je skrbela **Beletrina**, ki sicer skrbi tudi za področje spletne dostopnosti projekta. V okviru projekta so izvedli prenovo spletnega mesta in mobilne aplikacije EU kartica ugodnosti za invalide, poleg tega pa so izpeljali tudi 15 seminarjev za upravičence oziroma imetnike kartice ter 15 seminarjev za ponudnike. Po besedah Mojce Vaupotič je bil projekt deležen velike medijske pozornosti in podpore, tudi na družbenih omrežjih, za kar je kot izvajalec skrbela **Kreativna baza**, s čimer je postal družbeno prepoznaven.

Aktivno tudi v ZIFS

Ob tem povejmo, da je Združenje invalidov – Forum Slovenije (ZIFS) organiziralo na to temo kar pet radijskih oddaj (70.000 poslušalcev) ter propagiralo Evropsko kartico ugodnosti za invalide v kar desetih rednih številkah Sporočevalca (bp).

Z NEŽO MAURER V NOVO LETO

Foto: S.B. - ZIFS 2023

Delovanje Združenja invalidov – Foruma Slovenije ni omejeno samo na velike centre, ampak tudi na tista obrobja, kjer žive invalidi. V skupini v Preddvoru je tudi znana pesnica in kreativna ustvarjalka **Neža Maurer**, ki je zelo vesela obiskov. V zadnjih letih pa tudi gostja različnih predavanj, ki jih je združenje organiziralo. Pogovori pa ne minejo brez osvežitve, da lahko beseda lažje steče. Ob Neži Maurer stoji izvajalka posebnega socialnega programa **Veriga psihosocialne oskrbe in druženja** Simona Bukovec.

DOSTOPNOST DO KULTURNE DEDIŠČINE OSEBAM Z INVALIDNOSTJO dr. Urša Valič

Foto: Katarina Lukešević

V ponedeljek, **16. januarja 2023 ob 9.30 uri**, organiziramo v **Hiši EU v Ljubljani predstavitev rezultatov evropskega projekta Erasmus+ ACCESSCULT**. Dogodek bo tolmačen v slovenski znakovni jezik.

Več o projektu si lahko prebere na: <https://accesscult.eu/> in na spletnem portalu Dostopno RTV Slovenija <https://www.rtv slo.si/dostopno/clanki/ugotavljamo-da-v-evropskem-prostoru-ni-poenotene-strategije-dostopnosti-do-kulturne-dediscine/609423>.

Projekt pomembno naslavlja vidike visokošolskega in strokovnega izobraževanja na področju dostopnosti kulturne dediščine osebam z invalidnostjo, zlasti v luči nove ICOMove definicije muzejev, ki v središče postavlja dostopnost muzejev in sodelovanje različnih družbenih skupin pri skrbi za dediščino. Glavna govornica na dogodku bo mag. Mateja Toman, predsednica NSIOS.

Dogodek, ki ga organiziramo, bo namenjen strokovni publiki: osebam z invalidnostjo, učiteljem, strokovnjakom in managerjem v muzejih, arhivih in knjižnicah, delavcem na področju kulture, turističnim delavcem ter vsem, ki jih dostopnost do kulturne dediščine zanima. Dogodek organiziramo pod okriljem Oddelka za etnologijo in kulturno antropologijo Filozofske fakultete Univerze v Ljubljani ter v sodelovanju z Inštitutom INUK iz Maribora, partnerjem na projektu ACCESSCULT.

Več o dogodku bo v prihodnji številki Sporočevalca izpod peresa dr. Urše Valič, docentke na področju muzeologije in kulturne dediščine na Oddelku za etnologijo in kulturno antropologijo Filozofske fakultete Univerze v Ljubljani.

TIPNE SLIKE V OPORO SLEPIM Igor Miljavec

Foto: Začuti Novo Gorico (Facebook)

Minili sta dve leti od našega zadnjega skupnega projekta - **tipne slike, replike Srečanja Toneta Kralja**, ki jo je izdelala študentka **Kristina Naglost** - in podajamo se v novega.

Študenti 2. letnika Inkluzivne pedagogike na Univerzi na Primorskem so se pod mentorstvom **prof. dr. Mateje Maljevac** lotili projekta, s katerim želijo **približati Novo Gorico osebam z okvaro vida**, pa tudi vsem, ki bi radi to mesto spoznali na drugačen način. V sodelovanju z **Davidom Kožuhom**, kustosom pedagogom Goriškega muzeja, in **Igorjem Miljavcem**, predsednikom Medobčinskega društva slepih in slabovidnih Nova Gorica, bodo **iz lego kock izdelali tipno maketo mesta**. Razstavljena bo v Goriškem muzeju.

Projekt lahko spremljate tudi na uradni Facebook strani – **Začuti Novo Gorico**.

KDO BO PREJEL LASKAVI NAZIV PARAŠPORTNIK LETA 2022?

Katarina Lukešević

Foto: ZSIS

Na to vprašanje boste dobili odgovor v sredo, **25. januarja**, če boste poslušali radijsko oddajo *Odprta dlan*, ali pa en dan prej, 24. januarja ob 17. uri, če boste spremljali **prireditev Parašportnik leta 2022**, katero tudi organizira Zveza za šport invalidov Slovenije – Slovenski paralimpijski komite.

V oddaji, ki bo med 10.30 in 11.15 uro, bo tokrat tekla beseda **o športu invalidov**. Z gostoma se bomo spominjali njunih športnih začetkov ter vseh uspehov slovenskih parašportnic in parašportnikov v letu 2022. Teh pa kot vemo ni bilo malo. Ne pozabite naravnati radijske frekvence na **93,1, 96,2 in 97 MHz**. Če pa imate »športno« vprašanje, potem pa hitro zavrtite številko studia, ki je: **01 786 0 400**.

HALO, ZIFS...?

Poberki iz dežurne svetovalne službe

Pokličite nas na **041 381 679**, vse dni v tednu med **8.00 in 21.00 uro**
ali povprašajte na info@zifs.si.

Dežurna svetovalna služba Združenja Invalidov – Foruma Slovenije deluje neprekinjeno vse dni že od 16. marca 2020 naprej in je v tem času pomagala že več kot 1.000 ljudem.

Poberek iz dežurne svetovalne službe:

- Poslušalec naših oddaj in bralec Sporočevalca opozarja, da je veliko število samomorov tudi med invalidi in da bo še naraščalo, ker so kreditorejmalci za stanovanja v švicarskih frankih v obupnem položaju, saj jih niti ustavno sodišče ni zaščitilo pred pogoltnostjo bank, ampak je sledilo koristi bank, čeprav v Ustavi RS lepo piše, da je Slovenija socialna in pravna država. Kje je tu pravičnost, se pravi.

Že sami ste odgovorili. Zdi se, da so nekatere odločitve vseh treh vej oblasti velikokrat niti etične niti logične.

- V nedeljo, 8. januarja, je klicala ob 10. dopoldne invalidka iz Ljubljane, zakaj ne pišemo o nevarnostih uživanja živil z glutenom, ki povzroča depresivnost. V beli pšenični moki so tudi hormonski motilci.

Vaše vprašanje je tehtno. Tudi o tej temi bomo v prihodnje naklonili več pozornosti, a tudi bralci lahko napišete, kaj o svojih izkušnjah, rešitvah in dejstvih.

ŠE O TREH ODDAJAH Borut Pogačnik

Dr. Aksinja Kermauner

Foto: arhiv ZIFS

V sredo, 28. decembra, je Radio Zeleni val na željo poslušalcev ponovil oddajo **Odprta dlan** z dr. **Aksinjo Kermauner**, s katero smo se pogovarjali o vseh njenih literarnih uspehih, ki zadevajo tako slepo kot tudi gluho populacijo.

V nedeljo, 8. januarja, pa ste lahko prisluhnili oddaji **Sončni žarek** na valovih **Radia Celje**, kjer je **Franc Anderlič** iz Medobčinskega društva vojaških vojnih invalidov Severne Primorske predstavil delovanje tega društva na tem področju. Oddaja **Odprta dlan** pa je bila v sredo, 11. januarja, namenjena predstavitvi **Vinka Križanca** in Društvu paralizikov Slovenije PARAS. Oddaje **Odprta dlan** lahko ponovno poslušate v arhivu Radia Zeleni val.

STALNO OPOZARJAMO NA NEVARNOSTI Borut Pogačnik

Mag. Dolči Videnšek

Foto: B.P. – ZIFS 2022

Mag. Dolči Videnšek je dolgoletni predsednik **Zveze društev civilnih invalidov vojn Slovenije** ter eden najbolj prepoznavnih oseb, ki stalno opozarja na nesmisel vseh vojn v zgodovini in tudi v sedanjem času.

Tako bo v oddaji, ki ji boste lahko prisluhnili v soboto, **21. januarja med 14.20 in 14.50 uro**, govoril o vseh težavah in razvoju zveze, kakor tudi o pomenu stalnega ozaveščanja otrok in odraslih, **o nevarnostih opuščene vojaškega in vojnega materiala**, kjer še vedno prihaja do eksplozij, težkih invalidnosti in smrti.

Nenazadnje smo bili ob požarih na Krasu priča številnim eksplozijam, kar je v precejšnji meri oviralo tudi delo gasilcev v lanskem poletju v tem delu Slovenije. Na srečo ni bilo žrtev eksplozij, čeprav jih je bilo skoraj več tisoč, kar samo kaže, kako globoko v zemlji so še skrite mine, bombe in strelivo iz prve svetovne vojne in marsikje tudi še iz druge vojne.

Zanimivi oddaji lahko prisluhnete na frekvencah Radia Štajerski val, ki so: **93,7 in 87,6 MHz**.

NAŠIH 60 LET (2. DEL) Urška Jakop

Pohod po Golteh

Pred dvorcem Štatenberg

Foto: arhiv MDGN Velenje

Gluhota je nevidna invalidnost, saj jo okolica zazna šele ob komunikaciji s posameznikom, ki je zelo otežena. Zaradi okvare sluha imajo največ težav pri sporazumevanju in komunikaciji z okoljem, v katerem živijo, se izobražujejo, delajo in preživljajo prosti čas.

Temeljni cilj združevanja oseb z okvaro sluha je ustvarjanje možnosti za enakopravno in čim bolj popolno vključevanje v življenjsko, delovno okolje in družabno življenje ter posredovanje pravih in pravočasnih informacij s področja zakonodaje, izobraževanja, pravic in dolžnosti.

V društvu se za gluhe, naglušne, gluhoslepe in osebe s polževim vsadkom izvajajo posebni socialni programi in ostali projekti, ki jih uporabniki soustvarjajo in so odsev njihovih posebnih potreb. Z njimi izpolnjujemo zastavljene cilje in poslanstvo društva.

V letu 2022 smo izvajali štiri posebne socialne programe, v okviru katerih smo izvedli številne aktivnosti. Predvsem na začetku leta je bilo pri izvajanju dejavnosti čutiti vpliv korona virusa. V spomladanskem času pa je naše delo spet nemoteno potekalo. Trudili smo se, da smo svoje delo kolikor se je dalo opravljali nemoteno in, da člani niso preveč čutili vpliva epidemije.

Najobsežnejši program je **Usposabljanje za aktivno življenje** in delo in preprečevanje socialne izključenosti gluhih, naglušnih in gluhoslepih. V okviru programa smo uporabnikom, njihovim družinam in svojem nudili osebno pomoč pri soočanju s stiskami in težavami, spremstvo in pomoč pri urejanju zadev, uveljavljanju pravic, obiskali smo jih tudi na domovih.

Izvedli smo naslednje dogodke:

- PREDAVANJA: pomoč pri izpolnjevanju vlog za priznanje pravice do invalidnine za telesno okvaro in predavanje na to temo, predavanje Jerneja Mazeja o naravnih gnojilih in uporabnih plevelih, predavanje Andreja Pešca: Kako imeti rad sebe in se rešiti nezdravih odnosov, predavanje o pomenu ustne higijene, potopisno predavanje o Tajski, predavanje o očeh, predavanje na temo duševnega zdravja
- TEČAJI: začetni tečaj slovenskega znakovnega jezika, računalniški tečaj
- DRUŽABNI DOGODKI: ekskurzija po dravinjski dolini, srečanje društev štajerske regije, ogled flosarskega muzeja in družabno srečanje na Ljubnem, udeležba na mednarodnem dan gluhih v Ljubljani, delavnica presenečenja, zaključno družabno srečanje, z vlakom na ogled božičnega Maribora.

V okviru informativne dejavnosti smo člane in tudi širšo javnost informirali o vseh novostih, pomembnih za njihovo problematiko. Izdali smo tudi glasilo v katerem so vključene vse aktivnosti društva. Ažurno skrbimo za objave na naši spletni strani in facebook profilu. Skrbeli smo tudi za večanje prepoznavnosti našega društva. V okviru tega programa smo izvedli:

- PREDSTAVITEV DRUŠTVA NA STOJNICI VELENJE MESTO ZDRAVJA in NA OBČINSKEM PRAZNIKU OBČINE REČICA, gostovanje na radiu Štajerski val
- PREDSTAVITEV PROBLEMATIKE OKVARE SLUHA NA OŠ GORICA IN PODRUŽNICI TER V VRCU MOZIRJE IN REČICA.

Pridno telovadimo Pred dvorcem Štatenberg

Skupinska slika z aranžmaji

Foto: arhiv MDGN Velenje

Na področju kulture smo se udeležili različnih prireditev na območju lokalne skupnosti. Obeležili smo kulturne praznike, izvajali različne ustvarjalne delavnice, bili dejavni na področju gledališča gluhih. Izvedli smo naslednje aktivnosti:

- USTVARJALNE DELAVNICE: tedensko ustvarjanje z glino, velikonočna delavnica, izdelava dežničkov iz sivke, izdelava ikeban, božičnih aranžmajev, voščilnic
- DOGODKI: ogled kulturnih znamenitosti Velenja, prireditev ob dnevu žena, gledališki festival gluhih, ogled božične razstave v Gutenbuechlu, obdaritev otrok.

Naši člani so bili aktivni tudi na **področju športa**. V tem času še posebej veliko pozornosti namenjamo skrbi za dobro psihofizično kondicijo. Potekala je tedenska rekreacija v OŠ Šmartno ob Paki, vodena vadba v Mozirju, člani so se udeleževali različnih turnirjev in državnih prvenstev gluhih, izvedli smo tudi nekaj ostalih aktivnosti:

- SMUČANJE NA GOLTEH, ORGANIZACIJA DP V ORIENTACIJSKEM TEKU
- POHODI: po Vinski gori, Golteh, na Koželj, po Velenju in okrog jezera

PRISLUHNIMO TIŠINI: VSTOPIMO ZA NEKAJ TRENUTKOV V SVET TIŠINE

Vlasta Tifengraber

Foto: Prisluhnimo tišini

Na neenakopraven položaj gluhe in naglušne skupnosti so znova opozorili v **Društvu gluhih in naglušnih Podravja in Maribora**, kjer so tudi oblikovali predloge za izboljšanje življenjskih razmer gluhih in naglušnih oseb.

Kako težko je včasih gluhim osebam, nam je zaupal **Anton Nahtigal**, ki je imel pred leti slabe izkušnje pri zdravstvenih pregledih, saj zdravnica ni dovolila navzočnosti tolmačev pri obravnavi. Prav tako imajo velike težave z gluhi begunci v nastanitvenem centru v Logatcu, kjer od začetka vojne v Ukrajini prebivata gluhi begunki, ki sta brez tolmačev, saj teh v Sloveniji za ukrajinski znakovni jezik ni. Več o problematiki gluhih si oglejte v oddaji Prisluhnimo tišini.

Oddaja bo na sporedu v soboto, 14. januarja ob 15.00 uri na TV SLO 1 in v petek, 20. januarja ob 14.40 uri na TV SLO 1.

REGULACIJA ENERAGENTOV

mag. Mojca Vaupotič

Vlada RS je izdala dve uredbi, s katerima je med drugim tudi za izvajalce javno veljavnih programov vzgoje in izobraževanja, za izvajalce socialno varstvenih storitev, za izvajalce socialnovarstvenih programov in programov v podporo družini določila najvišjo dovoljeno drobnoprodajno ceno zemeljskega plina in električne energije za obdobje od 1. 1. 2023 do 31. 12. 2023.

V tem kontekstu so tudi invalidske organizacije lahko upravičenke po tej uredbi, torej **upravičene do omejitev cen elektrike in plina, pod pogojem, da so izvajalke socialnovarstvenih programov.** Socialnovarstvene programe določa Zakon o socialnem varstvu in so podrobneje opredeljeni v posebnem Pravilniku o spremembah in dopolnitvah Pravilnika o sofinanciranju socialnovarstvenih programov: <http://pisrs.si/Pis.web/pregledPredpisa?id=PRAV14517> pri čemer ne gre za posebne socialne programe, ki jih financira FIHO, pač pa za programe, ki jih financira MDDSZ.

IZ SLOVENIJE V CHICAGO: »GOGI, HVALA TI!«

Drago Perko

Foto: Drago Perko

Na Polzeli, hramu KD Hopsi, je bilo v soboto, 10. decembra, slovesno. Košarkarji na vozičkih so začeli z 31. sezono Lige Zveza Paraplegikov Slovenije Bauerfeind Slovenija. Uvodni tekmi sta pripadli ekipama DP Celje Thermana in DP Maribor. Celjani so bili boljši od Mariborčanov, le ti pa v nadaljevanju od DP Ljubljana Mercator.

Legendarni Marjan Trdina

Po koncu 2. tekme pa je bilo slovesno, tudi ali predvsem po zaslugi eminentnega gosta. Tekmi je pozorno spremljal danes 66-letni Marjan Trdina, sicer legenda košarke na vozičkih. Marjan se je leta 1973 ponesrečil. „Decembra tega leta sem prišel na Univerzitetni rehabilitacijski center Soča v Ljubljani. Tam je imela priprave jugoslovanska reprezentanca v košarki na vozičkih, leta 1974 sem bil z ekipo že na evropskem prvenstvu,“ nam pove Marjan, ostalo je zgodovina. Na klubski ravni je igral za ekipo Društvo Paraplegikov gorenjske, potem pa hitro odšel v Italijo (Rim, Sassari, Castelvechio), vmes pa igral tudi v Avstriji, kjer je bil, tako kot v Italiji, tudi trener in igralec. Z Jugoslavijo je bila leta 1984 na paralimpijskih igrah, leta 1986 7. na svetovnem prvenstvu v Avstraliji, pred tem je bil dvakrat bronast na EP v letih 1981 in 1984. S Slovenijo je igral v evropski A diviziji (leta 1996. 3. mesto na EP B divizije in uvrstitev v elitno A skupino), leta 2008 pa uspešno kariero sklenil. V Italiji je opozoril nase, bil je legenda. Zavaljo tega tudi večkrat v središču pozornosti. Tudi na plakatih, ki so vabili na tekmo. Prav to njegovo podobo, gre za košarkarja na vozičku pri metu, upodobili so jo Italijani, bodo po novem nosili košarkarji v slovenski ligi.

David, nosilec novega vala

Še več, Marjan Trdina je na Polzeli, domači klub Hopsi Polzela se je izkazal kot zgleden domačin, predal danes 23-letnemu **Davidu Škorjancu**, košarkarji s Planine pri Sevnici. David je končal študij strojništva, danes je zaposlen v uspešnem podjetju Tajfun, in je standardni član reprezentance, ki se je letos iz grupe C vrnila v skupino B evropske reprezentančne košarke. David igra košarko za DP Celje Thermana in v avstrijski ligi za Graz. David je fant, ki je pripravljen vleči naprej voz slovenske košarke naprej.

Zbrane je ob tej priložnosti nagovoril tudi Gregor Gračner, nekdanji kapetan reprezentance Slovenije, danes pa vodja tekmovanja Liga NLB Wheel in vodja Lige Zveza Paraplegikov Slovenije Bauerfeind Slovenija. Gračner je ob tej priložnosti tudi še enkrat potrdil, da bodo letošnje poletje trije košarkarji dobili nove tekmovalne vozičke. Kupil pa jih bo nihče drug kot Goran Dragić (ki bo pri nakupu združil moči s sponzorji njegove fundacije), član Chicaga in legendarni kapetan slovenske reprezentance. „Gogi, hvala ti!“ je dejal Gračner, vsi zbrani košarkarji pa so Goranu Dragiću namenil tudi močan aplavz!

VELIK KORAK DO DOSTOPA Miroslava Križnič

Izgled prenovljene spletne strani novogoriške mestne občine

Prenovljena spletna stran novogoriške mestne občine (www.nova-gorica.si) obiskovalcem nudi veliko več, kot je običajnemu uporabniku vidno na prvi pogled. Po oceni poznavalcev sodi namreč med redke ustrezno prilagojene strani za osebe z različnimi oviranostmi, tako za slepe in slabovidne kot za vse, ki se spopadajo z različnimi motoričnimi oziroma fizičnimi preprekami. Mestna občina Nova Gorica je tako s prilagoditvijo spletne strani zahtevam Zakona o dostopnosti spletišč in mobilnih aplikacij omogočila, da je spletna stran zdaj večinoma dostopna in prijazna za vse njene obiskovalce. Projekt je mestna občina izvedla v tesnem sodelovanju z Medobčinskim društvom slepih in slabovidnih Nova Gorica in Zavodom za digitalno dostopnost A11Y.si pod vodstvom Tilna Škrabe, ki je s prostovoljnim strokovnim svetovanjem bistveno pripomogel k temu, da smo dosegli tako visoko raven dostopnosti spletne strani.

V Medobčinskem društvu slepih in slabovidnih Nova Gorica so zadovoljni, da smo na spletni strani novogoriške mestne občine zagotovili skladnost z mednarodnimi standardi in zakonodajo ter tako vsem omogočili enakopraven dostop do vsebin. **Predsednik društva Igor Miljavec** izpostavlja: »Mestna občina Nova Gorica je izpolnila še en cilj iz strategije dostopnosti. Zahvaljujemo se novogoriški mestni občini in Zavodu za digitalno dostopnost A11Y.si, da smo skupaj poskrbeli, da je spletna stran postala prijazna za vse, da bodo predvsem osebe, ki imajo težavo z vidom in drugimi oviranostmi same lahko dostopale do informacij, ki jih potrebujejo za samostojno življenje. Pokazali smo pot tudi drugim institucijam v mestni občini, da se odločijo za podoben korak kot mestna občina. Ponovno smo se naučili, da medsebojno sodelovanje vodi do dobrega rezultata. Tudi osebe, ki vnašajo podatke na spletno stran, morajo poznati pravila, kako se informacije vnaša, da lahko osebe z oviranostmi dostopajo do informacij. Tega zavedanja je vse več, začeniši z zaposlenimi v novogoriški mestni upravi, kar nas navdaja z zadovoljstvom.«

Tilen Škraba, direktor Zavoda za digitalno dostopnost A11Y.si, ki je v veliki meri zaslužen za nivo ustrezne dostopnosti spletne strani novogoriške mestne občine, poudarja: »Enakopraven dostop do digitalnih vsebin je pravica, ki je zakonsko že kar nekaj časa uveljavljena, žal se pa uvaja zelo počasi. Veseli smo vsake organizacije, ki naredi korak naprej in začne z urejanjem dostopnosti spletišč, dokumentov in ostalih digitalnih vsebin. Prav to veselje nakazuje, kako slabo stanje je na tem področju v Sloveniji. Veselimo se nečesa, kar bi moralo biti samoumevno. Vseeno smo Mestni občini Nova Gorica brez zadržka priskočili na pomoč in s tem dokazali, kako smiselno in potrebno je v take projekte vključiti strokovnjake s področja digitalne dostopnosti. Poudariti moramo tudi, da zagotavljanje enakopravnega dostopa ni projekt, ki se ga začne in zaključi. To je proces, v katerem morajo ves čas sodelovati vsi deležniki, ga posodabljati in

izboljševati. Ko je dostopen sistem enkrat vzpostavljen, je največja odgovornost seveda na ljudeh, ki vsebine pripravljajo in vnašajo. Ti morajo imeti vso potrebno znanje glede dostopne priprave vsebin in zavedanje, kako pomembna je dostopnost vsake posamezne objave.«

Zagotavljanje dostopnosti podpira tudi **novogoriški župan Samo Turel**, ki je o tem povedal: »Osebnostno si bom vedno prizadeval, da bodo imeli vsi občani enakopraven dostop do naših informacij. Nekaj, kar bi leta 2023 v družbi moralo biti naravno dejstvo, je še vedno v fazi uvajanja in reševanja. Zato sem toliko bolj vesel, da s prenovljeno spletno stranjo mestne občine vsem zagotavljamo enak in prijazen dostop do vsebin. Zahvaljujem se Medobčinskemu društvu slepih in slabovidnih Nova Gorica in Zavodu za digitalno dostopnost A11Y.si za vso pomoč in sodelovanje. Želim si, da bi še več institucij, podjetij, društev in posameznikov sledilo našemu zgledu in se odločilo za ta korak, ki nekaterim ljudem bistveno izboljša kvaliteto življenja in jim nudi dostop do dragocenih informacij. Leta 2025, ko bo Nova Gorica Evropska prestolnica kulture, bi se lahko predstavili tudi kot okolje, ki osebam z različnimi oviranostmi zagotavlja enakovreden dostop do informacij.«

Prenova spletne strani s poudarkom na prilagoditvi dostopnosti je potekala v minulem letu. Šlo je za zahteven in obsežen projekt, ki se še nadaljuje, saj želimo visok standard dostopnosti zagotavljati tudi v prihodnje. Obenem pa nas čaka še nekaj dela pri ustrezni prilagoditvi spletnega arhiva. Za oblikovanje in razvoj strani je poskrbelo podjetje Business Solutions.

O ROKOPISU KOT MOŽGANOPISU

Katarina Lukešević

Foto: Dobro jutro

V dobrem jutru in v družbi Špele Močnik in Davida Urankarja, se bo v sredo, **18. januarja**, zbuval tudi Borut Pogačnik. V oddaji **Dobro jutro na TV SLO 1**, boste lahko ob 7.45 uri prisluhnili, kako je še vedno pomembno pisanje z roko in o tem, kako prihaja tudi do primerov, ko ni mogoče pisati z roko, saj invalidne osebe, ki nimajo rok, pišejo z nogami ali ustnicami.

23. januarja pa je Mednarodni dan pisanja z roko. Ne pozabite vzeti v roke papir in pisalo...

TVOJI STARŠI SO ZMIKAVTI Zoran Radonjić »Žonki«*

Tale moja ljubezenska zgodba je nenavadna. Ljudje se razlikujemo in prav je tako. Tudi jaz imam svoje posebnosti. Na primer, ko sem se zaljubljal, svoja čustva do ljubljene osebe sem najlaže izražal s pesmijo oziroma verzi. Naslovi in začetni verzi določenih mojih pesmi pa se zdijo mnogim, zlasti tistim, ki me ne poznajo, »odštekani«. Nikoli nisem niti pomislil, da bi lahko imel zaradi tega težave. Leta 1992 se je zgodilo ravno to. Nenavadnost je porodila nesporazum, nesporazum pa nepričakovani zaplet.

Lahko je najti lahko žensko, težko pa je najti žensko, ki ima težo. Maja D. ni bila katerakoli ženska. Očarala (začarala?) me je že s prvim pogledom. Totalno sem se zatreskal vanjo. Nekajkrat sem se pogovarjal z njo. Pogovori so bili sicer kratki, a dovolj dolgi, da sem postajal vedno bolj zasvojen z ljubeznijo.

In potem je prišel črni petek. Odločil sem se, da ji povem, kaj se dogaja z mano. Za ta usodni korak sem izbral, seveda, pesem, ki sem jo napisal zanjo; način, s katerim sem začel pogovor, pa očitno ni bil primeren. »Moram ti povedati nekaj zelo resnega,« sem ji rekel. Začudeno me je pogledala. Nadaljeval sem: » Maja, tvojih staršev ne poznam, toda zanesljivo vem, da so drzni kradljivci!« »Kaaaj?!« je besna zavpila. Ponovil sem: »Tvoji starši so drzni kradljivci!« Slednjega stavka še nisem dokončal, ko mi je primazala super krepko klobuto. Joj, kakšen silovit in hiter udarec! Še sam Mike Tyson bi ji gotovo zavidal. Minilo je nekaj trenutkov, dokler nisem prišel k sebi. Ko sem se zavedel, kaj se je zgodilo, Maje ni bilo več. Izginila je kakor nadzvočno letalo. Oh, če bi mi vsaj dovolila, da dokončam svoj govor. Tisti večer sem jo zaman iskal. Seveda, nisem takoj obupal. Nasprotno - vse skupaj se mi je zdelo smešno in zabavno. Naslednjega dne sem jo videl v Domžalah z neko starejšo žensko (domneval sem, da je bila njena mati). Prešerno sem ji pristopil in ji začel pojasnjevati, da je šlo za banalni nesporazum, toda njena reakcija je bila še vedno ostra. Prekinila me je, me pošteno ozmerjala (sočne psovke niso za objavo) in mi jasno dala vedeti, da me ne želi več videti. Ko me je ozmerjala še omenjena ženska, sem nehal »težiti«, saj mi je postalo kar neprijetno. Od prijatelja sem kasneje izvedel, da so menda Majini starši bili nekoč osumljeni v nekem kazenskem postopku, vendar jim krivda ni bila dokazana. Te govorice - tudi če so bile resnične - me prav nič niso zanimale, zanimala me je samo Maja. Morda pa je bil tu vendarle odgovor na vprašanje, zakaj je Maja reagirala tako, kot je, na tiste moje famozne besede »tvoji straši so drzni kradljivci«. Oh, Bog! Nisem mogel verjeti, da se je vse tako zakompliciralo po nepotrebnem. Ni bilo več smešno. Maja mi ni dovolila, da ji povem (če že ne zapojem) svojo kratko pesmico Tvoji starši so zmikavti.

In kakšna je ta pesmica?

Tvoji starši so zmikavti,
to že ve vsak,
ko na tebi le zagleda
ta nebeški znak.
Ukradli so, ukradli, z neba dve zvezdici
in ju vsadili tebi, tebi v oči.

*Prof. Zoran Radonjić je dolgoletni član ZIFS.

Sporočevalca izdaja Zdrženje invalidov – Forum Slovenije, Linhartova 3, p.p. 2539, 1109 Ljubljana

Glavni in odgovorni urednik: Borut S. Pogačnik

Tajnica uredništva: Katarina Lukešević

Telefon: 041/381-679

e-naslov: info@zifs.si

Mednarodna standardna serijska številka: ISSN 2630 – 3639

Z odločbo Ministrstva za kulturo z dne 16.12.2020 je elektronski medij »Sporočevalec« v razvidu medijev pod zaporedno številko 2378.

Uredniški odbor sestavljajo: Borut Sever (FIHO), Luka Pavlin (ZDSSS), Anton Petrič (ZDGNŠ), Jože Globokar (ZPS), Anja Pišlar (Zveza Sožitje), Pavel Kranjc (ZMS), Drago Perko (Zveza ŠIS – SPK), Jože Ocvirk (Društvo za zdravje naroda), Irena Vovk Terčič (Zveza Sonček so.p.), Niko Kostjukovskij (predstavnik bralcev)